

Tillitsskapende dialoger i lærerutdanningen:

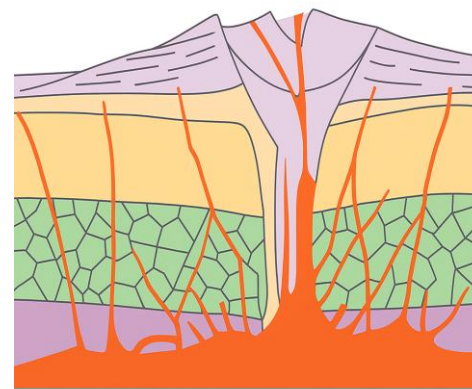
«Vi ser ulike ting og det er viktig» -
Hvordan kan tillitsskapende og anerkjennende
dialoger som metode imøtekomme studentenes
ønske om sammenheng mellom utdanning og
praksis i skolen?

Rønnaug Sørensen

Førstelektor i samfunnsfag, sosiolog, Institutt for kultur,
religion og samfunnsfag. HIU.USN

Begrepet dokiske erupsjoner er et analytisk og metaforisk begrep som brukes i artikkelen for å beskrive hvordan dyptliggende, ofte ubevisste normer og verdier i kulturen kommer til uttrykk i sosiale situasjoner – særlig i skolen.

- Doksa er et begrep fra sosiologen Pierre Bourdieu, og refererer til det som tas for gitt i et sosialt felt – altså de uskrevne reglene, normene og verdiene som styrer hvordan vi tenker og handler, uten at vi nødvendigvis er bevisste på dem.
- En erupsjon betyr et utbrudd eller en tilsynekomst – som en vulkan som plutselig viser hva som ligger skjult under overflaten.
- Dokiske erupsjoner er da situasjoner hvor disse skjulte normene og verdiene plutselig blir synlige – for eksempel når elever eller lærere uttrykker holdninger om kjønn, klasse, etnisitet, makt eller omsorg som avslører underliggende kulturelle forestillinger.

«Vi skal liksom jobbe i team
uten å ha felles møteplasser»

Forventninger til lærerrollen

I samtalen beskrives læreren som både kunnskapsformidler og omsorgsperson. Dette viser en underliggende norm – en doksa – om at læreren skal ha emosjonell tilknytning til elevene. Når dette tas for gitt og ikke problematiseres, men likevel skaper frustrasjon, oppstår en doksisk erupsjon.

«Han hadde en sosial posisjon
og evnen til å dra med seg folk»

Sosiale hierarkier i klassen

Diskusjonen om en elev med sosial makt som skaper uro, avdekker skjulte strukturer i klassen. Når deltakerne begynner å snakke om hvem som er «innenfor» og «utenfor», og hvordan dette påvirker læringsmiljøet, kommer kulturelle normer om status og makt til syne.

Hva lærer vi?

Disse «utbruddene» gir oss innsikt i feltets dypstruktur – altså hvordan profesjonen og skolen er formet av kulturelle og sosiale koder som ofte er usynlige, men likevel styrende.

«Omsorg har blitt tatt for gitt,
helt til den ikke lenger er
naturliggjort».

Kjønn og omsorgsarbeid

Når omsorgsarbeid diskuteres som en del av lærerrollen, og det samtidig uttrykkes frustrasjon over manglende tid og anerkjennelse, avdekkes en patriarkalsk dypstruktur. Omsorg blir sett på som «naturlig» og ikke som profesjonelt arbeid – en typisk doksisk erupsjon.